

CUGAR: I els fills? Tu en tens.

OLEGUER: Els accepto amb els deures i la responsabilitat que comporten. Però sense exageracions pertorbadores. ¿Que vols que faci? Els fills! D'antuvi són poca cosa i semblen infansius, meiat graciosos, meiat amoinosos. Però aviat creixen, envaeixen el teu temps i la teva casa. Se t'assemblen, però tot just et toleren, això quan no et jutgen i et menyspreen... o t'estalonen...

CUGAR, *sever, eixut*: A vegades la teva conversa té el do de desarmar-me... M'aclapara, m'annulla...

OLEGUER: Home, gràcies!

CUGAR: Em deixa sense esma... No em veig en cor de contra-dir-te.

OLEGUER, *reprement el seu to oratori*: I no saps per què? Perquè la meva conversa reflecteix una actitud neta, dreturera, perquè respon a uns principis invariables, coherents i útils. Vosaltres, en canvi, sofriu una deformació mental que us fa desconfiar de la transparència... Us atreuen les idees tèrboles i els sentiments confusos. Respiru i us rabegeu en el dubte, en els estats provisoris... Sou tímids, pusil·lanimes, tebis, indecisos... Sou amoral, perquè us falta el coratge d'abraçar francament una doctrina o de condemnar-la sense reserves; i si no us atreviu a declarar-vos rotundament ateu és perquè, en el fons de la vostra consciència, no heu pogut ofegar encara el temor infantil, vergonyant, de les flames de l'infern... Parlo en general.

CUGAR, *irònic*: Pren allè, reposa una estona... Beu un altre gotet. Oleguer!

OLEGUER: Ironies, a aquesta hora? (*Rialleta agrà.*) Potser intentes torbar-me, fer-me creure que et faig llàstima i que em tens per un xarlatà de firà?

CUGAR: Veig que t'has molestat...

OLEGUER: Molestar-me? Jo?

CUGAR: És evident.

OLEGUER, *amb irritació mal continguda*: Calla, calla!

CUGAR: Per Déu, Oleguer! Potser sóc un cagadubtes, un perrunyetes, un liró i tot això que acabes de penjar-me, però no sóc encara una mala persona. Respecto tothom, perquè tothom m'interessa.

OLEGUER: Sí, busques documents humans! (*Pinxesc, sense control.*) Però el *subjecte* que ha sabut despertar en la teva *legítima* un interès *extra*, també el respectes, i també el busques per sotmetre'l a les teves anàlisis literàries? (*Rialla grollera.*) CUGAR, *a penes dominant-se*: Has perdut el control i valdrà més que deixem les coses allà on són... Val més que me'n vagi! (*Es posa dret.*)

OLEGUER: Si ho dius per mi!

CUGAR: Ho dic per tu, precisament! Em penso que podies haver-te estalviat aquesta recaiguda en un tema que ja havia quedat enrere. Trobo que per prudència i per delicadesa no t'havies d'haver tornat a la conversa i menys en uns termes tan grollers...

OLEGUER: No em facis riure! Qui és el qui ha perdut la brúixola, tu o jo? Per què tergiverses les coses?... A més, si jo he al·ludit la teva dona, abans tu has esmentat la meva. Estem en paus.

CUGAR: Jo? Quan?

OLEGUER, *consultant el rellotge*: Fa aproximadament dos minuts i mig. Una dada per a la petita història!

CUGAR: Els casos són molt diferents... (*Fred.*) Saps de sobres que l'Enlalla és incapaç d'escollir ningú, d'extraviar-se ni de pensament. La teva és una dona submissa i resignada.

OLEGUER: Vols dir: una víctima?

CUGAR: Probablement. No és aquest també el teu parer?

OLEGUER: Cugat, descarrilets!

CUGAT: Abans has descarrilat tu!

OLEGUER: No tens dret a jutjar-me!

CUGAT: Mentre no envaeixis la meva esfera privada!

OLEGUER: Sembla que el noi ha pres confiança! Fieu-vos dels introvertits, no ho dieu així? També ensenyen les urpes!

CUGAT: Suposo que volies dir: les ungles.

La tibantor ha arribat a un punt màxim. Pausa greu. Els dos homes queden en un panteix dissimulat, però perceptible.

Pausa greu. OLEGUER s'acosta a la finestra, lentament, amb les mans a la butxaca. CUGAT s'asseu, nerviós, i carrega la pipa amb fingida parsimònia.

OLEGUER: Frenem, Cugat? Fem marxa enrere?

CUGAT: Jo ballo al so que toquen. Tu manes...

Pausa. OLEGUER s'asseu al braç d'una butaca.

OLEGUER, *amb aires de tolerància, volent fer-se simpàtic*: Conclusió: que ni tu ni jo no som aptes per a la vida de casats. Les causes deuen ser distintes, però els resultats són els mateixos... El matrimoni s'ha fet per a homes d'esperit sedentari, sense imaginació: el nostre estimat Oriol, per exemple: un caràcter senzill, cristal·lí, que ha trobat en la Núria més del que esperava... Recorda que Jehovà va crear Eva perquè Adam s'avorria. I Adam s'avorria perquè era un desvagat i un obtús... Quan un home consagra les seves potències a una obra digna d'ell, la companyia d'una única dona abassegadora, impacient, malfada i amb drets reconeguts per la llei, és senzillament catastròfica. L'amor és, de fet, una necessitat fisiològica de segona categoria, que els homes hau-

rien de resoldre o eliminant-la, com els sants, o reduint-la a les seves proporcions reals i justes... Què hi dius, Cugat? El lletrat i el lletrat es posaran d'acord, una vegada a la vida?

CUGAT: De cap manera, Oleguer, i ho sento. Mira: jo sóc un home llibresc, podrit de literatura, però si em despullo dels prejudicis i les convencions que m'enganyen, no puc deixar de reconèixer que no hi ha cap treball, cap art, que no hi pot haver a la terra cap obra que valgui el que val la vida mateixa: néixer, viure, estimar, vellar pels fills i morir com un home més entre els homes.

OLEGUER: Sonen bé aquestes paraulasses: són sentides i grandioses, però... Per sort o per dissort, la vida en aquest moment històric és tota una altra cosa. Les meves realitats són més complexes...

CUGAT: No ho creguis. T'ho sembla.

OLEGUER: No, no m'ho sembla... Néixer, viure, procrear i morir és feina fatal, cega, pròpia de bèsties o de bàrbars. Jo —i tu també i potser encara més que jo— necessitem sentir-nos rectors de la nostra existència i hem de complicar-nos-la i farcir-la de funcions personalíssimes, creades per nosaltres amb els artificis de la repugnant i —no ho perdis de vista!— meravellosa civilització!

Es treu una gran petaca de cigars i encén amb ostentació un magnífic havà, després d'haver-ne romput l'anella amb un gest ampul·lós. CUGAT el contempla, somrient, amb resignada simpatia.

CUGAT, *després d'una pausa*: Potser sí, Oleguer, potser sí que acabaré envejant-tel (*Assenyalant cap al passadís, del qual es troba ara molt a prop.*) Mira, fa estona que el teu senyor Peti es frisa pel passadís...